

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ КАРНОГО РОЗШУКУ ГУМВС УКРАЇНИ
В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінального процесу факультету підготовки фахівців для
підрозділів слідства

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ ЗІ
СЛІДЧИМИ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Методичні рекомендації

Дніпропетровськ – 2014

Авторський колектив:

Черняк Н.П. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Бойко О.П. – викладач кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Бойчук Ю.С. – начальник відділу організації та аналізу діяльності карного розшуку УКР ГУМВС України в Дніпропетровській області;

Ковч Я.М. – старший оперуповноважений в ОВС відділу організації та аналізу діяльності карного розшуку УКР ГУМВС України в Дніпропетровській області.

Рецензенти:

Чаплинський К.О.- доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Почтовий М.М.- кандидат юридичних наук, заступник начальника слідчого відділу Амур-Нижньодніпровського районного відділу Дніпропетровського міського управління ГУМВС України в Дніпропетровській області.

Особливості взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування: методичні рекомендації / Н.П. Черняк, О.П. Бойко, Ю.С. Бойчук, Я.М. Ковч – Дніпропетровськ, 2014. – с. 55

Методичні рекомендації розкривають особливості взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування. Призначені для слідчих, працівників карного розшуку та інших співробітників органів внутрішніх справ, а також курсантів, студентів, слухачів, ад'юнктів.

© Колектив авторів, 2014

© Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2014

Зміст

Список умовних скорочень.....	4
Вступ	5
1. Організація взаємодії підрозділів карного розшуку з слідчими на окремих етапах досудового розслідування.....	8
2. Особливості організації взаємодії підрозділів карного розшуку з слідчими при розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень.....	37
Список використаних і рекомендованих джерел.....	54

Список умовних скорочень

ГСУ – Головне слідче управління

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

КК – Кримінальний кодекс України

КПК – Кримінальний процесуальний кодекс України

МВС – Міністерство внутрішніх справ України

ОВС – органи внутрішніх справ

ОРД – оперативно-розшукова діяльність

ОРЗ – оперативно-розшукові заходи

ОРС – оперативно-розшукова справа

НСРД – негласні слідчі (розшукові) дії

НПА – нормативно-правові акти

СРД – слідчі (розшукові) дії

СОГ – слідчо-оперативна група

ст. – стаття

ч. – частина

ВСТУП

Діяльність підрозділів ОВС по розслідуванню кримінальних правопорушень спрямована на вирішення завдань кримінального судочинства, що на сьогодні є неможливим без злагодженої спільної роботи працівників слідчих та інших підрозділів ОВС. Лише за допомогою взаємодії між різними підрозділами ОВС при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень така діяльність буде своєчасною та ефективною.

Попри відсутність в КПК визначення поняття «взаємодія», проведений аналіз законодавства та наукової літератури, дозволив зробити висновок, що під *взаємодією підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування* слід розуміти – *визначену законодавством узгоджену діяльність працівників підрозділів карного розшуку та слідчих щодо здійснення оперативно-розшукових, слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, для своєчасного розкриття і розслідування злочинів, а також з метою ефективного вирішення інших завдань кримінального судочинства на стадії досудового розслідування.*

Сутність взаємодії підрозділів ОВС передбачає спільні зусилля у розкритті та розслідуванні злочинів шляхом поєднання наявних можливостей, притаманних цим підрозділам, при чіткому розподілі їх повноважень. Правильно організована співпраця повинна відповідати вимогам кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства, в тому числі забезпечувати дотримання загальних засад кримінального провадження; зберігати керівну роль та самостійність слідчого; передбачати активне використання методик, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Порядок взаємодії на сьогодні в більшій мірі врегульований не кримінальним процесуальним законодавством, а відомчими НПА. Найбільш детально питання взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування врегульовано в Інструкції з організації взаємодії

органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, затвердженої наказом МВС України № 700 від 14.08.2012 р. (далі – Інструкція).

Не дивлячись на достатньо велику кількість НПА, які регламентують організацію взаємодії підрозділів карного розшуку з слідчими при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень, на практиці продовжує виникати чимало проблем, пов'язаних з належним обранням форми взаємодії, порядком її організації, тощо. Існуючі ускладнення пов'язані з відсутністю сталої слідчої і оперативно-розшукової практики та достатньої кількості ґрунтовних методичних розробок.

У зв'язку з цим *мета* підготовки зазначених методичних рекомендацій полягає у створенні єдиного підходу слідчих та працівників підрозділів карного розшуку до тлумачення норм КПК та НПА, що регламентують особливості взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування.

Завдання роботи:

- узагальнити та систематизувати практичний досвід особливостей взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування;

- з'ясувати існуючі недоліки, що виникають в практичній діяльності щодо особливостей взаємодії підрозділів карного розшуку зі слідчими на стадії досудового розслідування;

- надати вичерпний обсяг інформації щодо особливостей організації кожного виду взаємодії між підрозділами карного розшуку з слідчими на стадії досудового розслідування;

- запропонувати орієнтовний алгоритм дій працівників карного розшуку з слідчими щодо організації їх взаємодії на стадії досудового розслідування.

Методичні рекомендації підготовлені кафедрою кримінального процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ на замовлення УКР ГУМВС України в Дніпропетровській області.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ З СЛІДЧИМИ НА ОКРЕМИХ ЕТАПАХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Відповідно до наказу № 700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» основним завданням взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ України є попередження, виявлення і розслідування кримінальних правопорушень, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх вчинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів громадян і юридичних осіб.

Відповідальність за належну організацію взаємодії підрозділів карного розшуку з слідчими при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень покладається на начальників територіальних органів внутрішніх справ та органів досудового розслідування.

Найбільш поширеними формами організаційно-тактичної взаємодії підрозділів карного розшуку з слідчими на окремих етапах досудового розслідування є:

- *взаємодія при надходженні до органу внутрішніх справ заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них;*
- *взаємодія при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу;*
- *взаємодія при створенні СОГ для досудового розслідування кримінальних правопорушень;*
- *взаємодія СОГ під час досудового розслідування кримінальних правопорушень;*

- взаємодія при виконанні співробітниками підрозділів карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування;
- забезпечення взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень;
- забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування.

Взаємодія при надходженні до органу внутрішніх справ заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них.

Регламентация в законодавстві. Особливості організації цього виду взаємодії між слідчими та працівниками підрозділів карного розшуку регламентовані в 2 Розділі Інструкції; Наказі МВС України № 1050 від 19.11.2012 р. «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії» (далі – Наказ МВС України № 1050 від 19.11.2012 р.); Наказі МВС України № 940 від 22.10.2012 р. «Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ» (далі – Наказ МВС України № 940 від 22.10.2012 р.).

Системний аналіз зазначених нормативно-правових актів дозволяє виділити наступні ***форми взаємодії:***

- *процесуальні:* 1) сприяння слідчому при проведенні окремих видів СРД та НСРД; 2) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 3) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД;

- *організаційні:* 1) спільна робота в складі СОГ; 2) взаємний обмін інформацією; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку, тощо.

Організація взаємодії:

Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів карного розшуку розпочинається з моменту надходження заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, у яких наявні відомості, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Оскільки в такому разі відомчі НПА, а саме: п. п. 2.1, 2.2 Інструкції; п. 3.5 Наказу МВС України № 1050 від 19.11.2012 р.; п.п. 2.1, 5.3 Наказу МВС України № 940 від 22.10.2012 р., зобов'язують оперативного чергового територіального ОВС здійснити наступні дії: 1) негайно надати її начальнику слідчого підрозділу, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування та проінформувати начальника територіального ОВС; 2) організувати своєчасне направлення на місце події СОГ у повному складі.

Відповідно до ст. 214 КПК та п. 2.2. Інструкції, на слідчого покладається обов'язок невідкладно, але не пізніше 24 годин внести відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР. В більшості випадків, внесення відомостей до ЄРДР відбувається вже після з'ясування обставин кримінального правопорушення членами СОГ.

КПК не передбачає порядок створення, формування, організацію роботи СОГ, повноваження та особливості взаємодії членів СОГ, натомість ці питання знайшли свою регламентацію в більшій мірі – в Наказі МВС України № 940 від 22.10.2012 р., в меншій – в 2-му Розділі Інструкції.

Метою створення СОГ є забезпечення реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події.

Завданням СОГ є виявлення, фіксація, кваліфіковану вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, встановлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, причетних до його вчинення.

Види СОГ: основна та додаткова.

Склад СОГ формується з працівників ОВС відповідно до графіку чергування, затвердженого начальником територіального ОВС та погодженого з начальником слідчого підрозділу.

До складу СОГ в обов'язковому порядку повинні входити: слідчий (старший СОГ), співробітники оперативного підрозділу (карного розшуку) та спеціаліст-криміналіст. Також до складу СОГ за необхідності можуть входити працівники інших підрозділів ОВС: дільничні інспектори міліції, працівники ДАІ, кінолог із службово-розшуковими собаками, психолог. З урахуванням оперативної ситуації та штатної чисельності міськрайліноргану до складу СОГ можуть включатися працівники інших служб (п.п. 6.1-6.4 Наказу МВС України № 940 від 22.10.2012 р. та п. п. 2.4, 2.5, 9.1, 10.1 Інструкції).

Час збору до виїзду СОГ залежить від її виду, але загальний строк прибуття працівників ОВС на місце вчинення кримінальних правопорушень та інших подій не повинен перевищувати часу збору до виїзду та часу, мінімально необхідного для подолання відстані від ОВС до місця події (з урахуванням особливостей місцевості, погодних та дорожніх умов). Після прибуття на місце події старший СОГ (слідчий) зобов'язаний проінформувати чергового про час фактичного прибуття на місце події (2 Розділ Наказу МВС України № 940).

Повноваження членів СОГ під час реагування на кримінальні правопорушення та інші події регламентовані в КПК, п.п. 2.6-2.10 Інструкції та в 3 Розділі Наказу МВС України № 940.

Відповідно до п. 2.6 Інструкції *члени СОГ* після прибуття на місце події здійснюють наступні заходи:

- з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення;
- встановлюють свідків;
- встановлюють прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу;

- у разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні;

- беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

В залежності від того, чи внесені відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР, чи ні – суттєво різняться і повноваження членів СОГ.

Так, до початку досудового розслідування, тобто до внесення відомостей до ЄРДР, члени СОГ уповноважені на здійснення наступних процесуальних та організаційних дій:

слідчий:

- здійснювати керівництво діями інших членів СОГ (п. 2.7.1 Інструкції);
- за наявності підстав інформувати оперативного чергового про залучення додаткових сил і засобів для документування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення (п. 2.7.3. Інструкції);

- відповідно до ч. 3 ст. 237 КПК спільно з членами групи, залученим спеціалістом, запрошеним потерпілим, свідками та іншими учасниками кримінального провадження проводити огляд місця події, у ході якого в установленому КПК України порядку фіксувати відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення;

- у випадках, передбачених в ч.1 ст. 208 КПК здійснювати затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, за яке передбачене покарання у виді позбавлення волі;

- під час огляду місця події або під час обшуку затриманої особи тимчасово вилучати речі і документи, які відповідають вимогам, що закріплені в ч. 2 ст. 167 КПК (ст.ст. 167, 168 КПК);

- отримувати пояснення (ст. 95 КПК);

- проводити інші дії, які передбачені Розділом 3-ім Наказу МВС України № 940.

співробітник карного розшуку:

- здійснювати поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збирання відомостей, що можуть бути використані як докази (п. 2.8.1 Інструкції);

- установлювати час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість причетних до його вчинення осіб, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок, в якому вони зникли, інші відомості, необхідні для встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (п. 2.8.2 Інструкції);

- негайно інформувати слідчого про одержані данні щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб для їх подальшої фіксації шляхом проведення СРД та НСРД (п. 2.8.3 Інструкції);

- приймати участь при проведенні огляду місця події (ч. 3 ст. 214 КПК);

- затримувати особу, підозрювану у вчиненні злочину (ст. 208 КПК);

- здійснювати тимчасове вилучення майна під час обшуку затриманої особи (ст. 168 КПК);

- опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу (ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

- проводити інші дії, які передбачені 3 Розділом Наказу МВС України № 940.

спеціаліст-криміналіст:

- надавати консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (п.2.9.1 Інструкції);

- з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей (п. 2.9.2 Інструкції);

- виявляти, фіксувати, здійснювати вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення (п. 2.9.3 Інструкції);

- проводити експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертати увагу слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушення (п. 2.9.4 Інструкції).

Після внесення відомостей до ЄРДР, слідчий уповноважений на проведення будь-яких процесуальних дій, які він може здійснювати під час досудового розслідування, в тому числі надавати письмові доручення співробітникам оперативних підрозділів про проведення СРД та НСРД. Працівники оперативних підрозділів у складі СОГ, окрім вищеперерахованих повноважень, можуть проводити СРД та НСРД за письмовим дорученням слідчого та під час їх виконання користуватися повноваженнями слідчого.

Особливості взаємодії між працівниками ОВС при проведенні СРД та заходів забезпечення кримінального провадження.

На етапі надходження до ОВС заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення до початку досудового розслідування проводиться лише одна СРД – огляд місця події, під час якої є можливим тимчасове вилучення майна, що відповідно до глави 16 КПК є заходом забезпечення кримінального провадження.

Мета проведення огляду місця події – виявлення та фіксація відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Учасники огляду місця події. Окрім слідчого чи прокурора, які проводять цю СРД. До участі в огляді також може бути запрошений: потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник, спеціаліст, а також інші учасники кримінального провадження. Стаття 3 КПК України серед учасників кримінального провадження не передбачає працівників підрозділів ОВС, але п. 2.7.2 Інструкції дозволяє залучати до огляду місця

події інших членів СОГ. Як вище було зазначено до складу СОГ обов'язково входять оперативні працівники. Окрім того, за необхідності до складу СОГ входять і інші працівники ОВС. Так, під час виїзду на місце вчинення кримінального правопорушення проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканності до складу СОГ включається при необхідності кінолог зі службово-розшуковою собакою, психолог, а за наявності на місці події трупа (частин трупа) людини до проведення огляду обов'язково залучається експерти НДЕКЦ відповідної спеціалізації. Під час виїзду на ДТП зі смертельними наслідками до СОГ обов'язково залучаються працівники ДАІ (п.п. 9.1, 10.1 Інструкції). Наказ МВС України № 940 в п. 6.3 передбачає серед можливих членів СОГ також і працівників міліції громадської безпеки. Також 4-тим розділом цього Наказу передбачено і обов'язок начальників ОВС та керівників органів досудового розслідування виїжджати на місце події під час скоєння тяжких, особливо тяжких злочинів, кримінальних правопорушень та інших подій, що можуть викликати суспільний резонанс, п. 2.10 Інструкції зобов'язує цих осіб приймати участь під час огляду місця події.

Повноваження учасників. Досягнення мети проведення цієї СРД є можливим лише при чіткому розподілі повноважень кожного з членів СОГ, які приймають участь у її проведенні.

До повноважень слідчого під час проведення огляду місця події, згідно з ст. 237 КПК України відносяться:

1) фіксування у протоколі відомостей щодо обставин учинення кримінального правопорушення; 2) вилучення речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених з обігу, які підлягають негайному огляду і опечатуванню із завіренням підписами осіб, які брали участь у проведенні огляду. Але необхідно пам'ятати, що відповідно до ст. 171 КПК, не пізніше наступного робочого дня після здійснення вилучення майна, слідчий повинен або подати до слідчого судді клопотання про арешт тимчасово вилученого майна або повернути майно

його володільцю; 3) заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду; 4) проведення вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис; 5) складання планів і схем; 6) виготовлення відбитків та зліпків.

Повноваження працівників ОВС-учасників цієї СРД регламентовані відомчими НПА, зокрема: Наказом МВС України № 940, Інструкцією, Наказом МВС України № 962 від 26.10.2012 р. «Про затвердження Інструкції про участь працівників Експертної служби МВС України в кримінальному провадженні як спеціалістів» (далі – Наказ МВС України № 962 від 26.10.2012 р.) та полягають у виконанні усних та письмових вказівок і доручень слідчого, які можуть стосуватися: вжиття невідкладних заходів до охорони місця події; виконання вимоги слідчого про заборону особам залишати місце проведення огляду; доставлення і поміщення для тимчасового зберігання на спеціальні майданчики чи стоянки вилучені під час огляду транспортні засоби; здійснення транспортування потерпілих та загиблих унаслідок ДТП осіб до медичних закладів, надавати консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок; з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей; виявляти, фіксувати, здійснювати вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення; робити заяви; надавати письмові пояснення, які додаються до протоколу у вигляді додатків, тощо.

Після ознайомлення з текстом протоколу огляду місця події, усім учасникам СРД надається право зазначити у ньому свої зауваження та доповнення.

Взаємодія при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу.

Проведення ОРЗ, як правило, обмежують або порушують права та свободи людини, тому з урахуванням норм чинного КПК України було внесено зміни й до відповідних НПА, які їх регламентують. Одним з таких НПА став Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», у якому зазначено, що для проведення ОРД необхідним є заведення ОРС, однією з підстав чого є наявність інформації про злочини, що готуються або осіб, які готують вчинення злочину. Проте новацією є не підстави заведення ОРС та формально закріплені можливості проводити за наявності такої справи ОРД, а те, що на відміну від попереднього законодавства в 3-му Розділі Інструкції закріплена взаємодія працівника карного розшуку з слідчим під час збирання матеріалів у межах заведеної ОРС. Такі новації викликають певні побоювання, оскільки відповідно до чинного КПК України слідчим ОВС підслідні досить значний перелік злочинів передбачених КК України і цілком логічним є те, що закріплення за кожною ОРС, заведеною за наявності інформації щодо особи, яка готує вчинення злочину, суттєво збільшує навантаження на слідчі підрозділи та значно розширює коло осіб, поінформованих про факт заведення ОРС та осіб, щодо яких відбувається оперативна розробка.

Форми взаємодії:

- *організаційні* – взаємний обмін інформацією; спільний аналіз отриманої інформації; планування ОРЗ; взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії; обговорення результатів спільних дій, тощо.

Мета. Відповідно до п. 3.1 Інструкції, вищезазначений вид взаємодії відбувається з метою забезпечення методичного супроводження реалізації матеріалів ОРС та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

Порядок організації взаємодії передбачений в 3-ому Розділі Інструкції і виглядає наступним чином:

1) звернення начальника підрозділу карного розшуку до начальника слідчого підрозділу. Таке звернення відбувається у кожному разі заведення

оперативним підрозділом ОРС щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим ОВС з метою закріплення за такою ОРС слідчого;

2) визначення начальником слідчого підрозділу слідчого для закріплення його за конкретною ОРС;

3) надання начальником підрозділу карного розшуку слідчому матеріалів ОРС. Це відбувається з дотриманням режиму таємності для вивчення та надання в разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину;

4) розгляд матеріалів ОРС під час оперативної наради, яка відбувається за участю начальників карного розшуку, слідчого підрозділу та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.

5) одночасно з розглядом матеріалів на оперативній нараді розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується начальниками підрозділу карного розшуку та слідчого підрозділів. До такого плану можуть бути включені ОРЗ, перелік яких хоч і не визначений в окремій нормі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», але ними можуть бути дії, які уповноважені вчиняти працівники карного розшуку відповідно до ст. 8 вищезазначеного Закону.

б) передання матеріалів ОРС до слідчого підрозділу для здійснення досудового розслідування. Це відбувається у разі визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.

При отриманні працівником карного розшуку під час здійснення ОРД фактичних даних щодо причетності осіб до вчинення злочину, відповідальність за який передбачена КК України, останній відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали до відповідного органу досудового розслідування.

На підставі аналізу наукових праць з проблем ОРД, такими матеріалами слід визнавати матеріально фіксовані джерела, що виникають у процесі здійснення ОРЗ, які містять відомості (інформацію) про ознаки злочину, причетних до нього осіб, а також інші дані, що сприяють його розкриттю. Ними можуть бути: а) документи (їх копії), які відповідно до мети та завдань ОРД складені чи отримані уповноваженими на це особами у передбачений законом та відомчими НПА спосіб і зафіксовані у визначеній ними формі на будь-яких матеріальних носіях (паперових, аудіо-, фото-, відеоплівках, магнітних дисках тощо), які відображають фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, передбачені КК України, про їх джерела та інші обставини, що сприяють викриттю цих протиправних діянь, хід отримання даних про них; б) будь-які предмети, рідини, гази (їх копії, макети, зразки), властивості, якості й стан яких об'єктивно пов'язані зі злочинною діяльністю, які були знаряддям злочину й зберегли на собі його сліди чи були об'єктом злочинних дій розроблюваних осіб, гроші й цінності, нажиті злочинним шляхом, та всі інші матеріальні об'єкти, що можуть бути засобами виявлення злочину, встановлення фактичних обставин злочинної діяльності й виявлення осіб, які до неї причетні; які можуть бути використані як підстави для початку здійснення кримінального провадження.

Водночас, законодавство надає можливість не відразу передавати зібрані матеріали. Так, відповідно до Інструкції, у разі встановлення під час проведення ОРЗ фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати кримінального провадження, начальник підрозділу карного розшуку інформує про це начальника слідчого підрозділу, і лише після закінчення їх проведення матеріали ОРС виносяться на розгляд оперативної наради для розроблення спільних заходів з їх реалізації.

7) внесення слідчим відомостей до ЄРДР. Це відбувається після того як слідчий органу досудового розслідування отримав відомості про кримінальне правопорушення.

Взаємодія при створенні слідчо-оперативних груп для досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Регламентация в законодавстві. Законодавець в КПК не передбачив можливість створення СОГ для досудового розслідування кримінальних правопорушень. Створення таких СОГ та особливості взаємодії слідчих з іншими підрозділами ОВС під час їх створення врегульовано відомчими та міжвідомчими НПА. Найбільш повно це питання регламентовано в Розділі 4 Інструкції.

Мета створення СОГ. Відповідно до п. 4.1 Інструкції, СОГ створюється для швидкого та повного розслідування:

- *тяжких злочинів* (злочини, за які передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років);

- *особливо тяжких злочинів* (злочини, за які передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі).

- *кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс* (законодавство не містить роз'яснення терміну «суспільний резонанс», однак під цим терміном (в контексті кримінальних правопорушень) прийнято розуміти ті кримінальні правопорушення, які викликали занепокоєння або обурення значної кількості населення певного району, області або усієї держави; показовою у цьому питанні є висвітлення обставин певного злочину та відношення населення до його вчинення у засобах масової інформації).

Окрім цього, відповідно до п. 6.1 Порядку спільних дій ОВС, Державної інспекції техногенної безпеки України та Міністерства надзвичайних ситуацій України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень,

пов'язаних з пожежами, затвердженого наказом МВС України, Міністерства надзвичайних ситуацій України 30.11.2012 р. № 1106/1377 (далі – Наказ МВС України, Міністерства надзвичайних ситуацій України 30.11.2012 р. № 1106/1377), СОГ також створюється для швидкого, повного та неупередженого розслідування *кримінальних правопорушень, пов'язаних з пожежами*.

Щодо інших категорій кримінальних правопорушень, то закон хоч і не вимагає, але й не забороняє створювати СОГ для їх розслідування.

Види СОГ.З урахуванням мети створення СОГ, розрізняють:

- *звичайні СОГ* (для розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс) (п. 4.1 Інструкції);

- *спеціалізовані постійно діючі СОГ* (для розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених у минулі роки) (п. 4.6 Інструкції);

- *СОГ ГУМВС, УМВС (регіональні СОГ)* (для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох районів регіону) (п.4.7 Інструкції);

- *міжрегіональна СОГ* (для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох областей (регіонів) (п. 4.8 Інструкції).

Підстава утворення СОГ. Відповідно до п.п. 4.2, 4.6-4.8 Інструкції, загальні та спеціалізовані постійно діючі СОГ утворюються за наказом начальника територіального ОВС, погодженого з начальником слідчого підрозділу. СОГ ГУМВС, УМВС утворюється наказом начальника ГУМВС, УМВС, погодженим з начальником слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС. Міжрегіональна СОГ утворюється наказом Міністра внутрішніх справ України.

Склад СОГ.Кількісний та якісний склад СОГ на законодавчому рівні не регламентований. Відомчі та міжвідомчі НПА містять лише рекомендації щодо якісного складу СОГ. Так, відповідно до п. 4.3 Інструкції, до складу

СОГ, як правило, повинні включатися ті співробітники (слідчий та працівники підрозділу карного розшуку), які вже брали участь в огляді місця події, оскільки вони є більш обізнаними в обставинах правопорушення, могли вже висунути та почати відпрацьовувати певні версії. У разі потреби до складу СОГ можуть бути включені дільничні інспектори міліції, на території обслуговування яких учинено кримінальне правопорушення, співробітники інших органів та підрозділів внутрішніх справ. При вирішенні питання про персональний склад СОГ потрібно також враховувати спеціалізацію працівників за відповідними напрямками роботи, їх морально-ділові якості, а також особисті взаємовідносини між орієнтовними членами СОГ.

Щодо кількісного складу СОГ, то опитування практичних працівників та вивчення матеріалів кримінального провадження дозволяє зробити висновок, що найчастіше створюються СОГ, які складаються з одного слідчого та працівника підрозділу карного розшуку. Але зустрічаються також СОГ малого (до 5 чоловік), середнього (від 6 до 8 чоловік) і великого складу (більше 9 чоловік).

Керівником СОГ, згідно з п. 4.2 Інструкції, є слідчий, який визначений начальником слідчого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення. Якщо до складу СОГ призначено декількох слідчих, то старшим СОГ є той слідчий, який прийняв матеріали досудового розслідування у своє провадження (відповідно до вказівки начальника органу досудового розслідування). Без узгодження зі слідчим (керівником групи) або керівником органу досудового розслідування, забороняється здійснювати заміну працівників карного розшуку, що включені до складу СОГ (п. 4.4. Інструкції).

Контроль за роботою СОГ. Контроль за роботою СОГ покладається на начальника слідчого підрозділу, який за погодженням з начальником територіального ОВС вправі організувати проведення оперативних нарад за участю слідчих та працівників інших органів і підрозділів внутрішніх

справ з питань виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, у тому числі стану виконання доручень слідчих та взаємодії служб. Контроль за роботою СОГ ГУМВС, УМВС покладається на слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС. Контроль за роботою міжрегіональної СОГ покладається на ГСУ МВС або слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС, на території обслуговування якого вчинено найбільшу кількість кримінальних правопорушень.

Взаємодія під час розслідування кримінальних правопорушень слідчо-оперативними групами.

Регламентация в законодавстві. Особливості взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку під час розслідування кримінальних правопорушень СОГ регламентуються відомчими та міжвідомчими НПА, зокрема, в 5 Розділі Інструкції.

Підставою для початку цього виду взаємодії між слідчими та підрозділами карного розшуку є наказ про створення СОГ. З цього моменту, діяльність СОГ здійснюється на підставі єдиного узгодженого плану проведення процесуальних дій під час досудового розслідування. Цей план передбачає перелік СРД, НСРД, які необхідно провести, а також перелік інших процесуальних дій, які повинні бути проведені під час досудового розслідування. Крім цього, у цьому плані, відповідно до п.5.1. Інструкції повинні відображатися версії учинення кримінального правопорушення, конкретні виконавці та терміни виконання. План може змінюватися та доповнюватися. Ініціатива стосовно його корегування може належати як слідчому, так і працівнику карного розшуку. Більш детально регламентовані строки та порядок складання такого плану в п.п. 6.8, 6.9 Наказу МВС України, Міністерства надзвичайних ситуацій України 30.11.2012 р. № 1106/1377, відповідно до якого узгоджений план СРД та НСРД складається, з залученням працівників, які брали участь в огляді місця пожежі та проведенні невідкладних СРД, в триденний строк з моменту внесення слідчим відповідних відомостей про кримінальне правопорушення

до ЄРДР, після чого затверджується начальниками міськрайліноргану та органу досудового розслідування і приєднується слідчим до матеріалів кримінального провадження, а при повідомленні особі про підозру – до контрольно-наглядової справи.

Початок та завершення взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень СОГ регламентуються в п.5.1 Інструкції, де передбачено, що оперативне супроводження досудового розслідування забезпечується з моменту створення СОГ, тобто з моменту підписання наказу про утворення СОГ і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, а також у разі закриття кримінального провадження.

Форми взаємодії. Окрім організаційних (не процесуальних) форм взаємодії між працівниками карного розшуку та слідчими, спільна діяльність членів СОГ під час розслідування кримінальних правопорушень може здійснюватися у таких напрямках: 1) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД; 2) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 3) виконання рішень про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, тощо.

Взаємодія слідчого та працівників підрозділів карного розшуку у складі СОГ, надає слідчому право надавати доручення, без звернення до начальника ОВС. Проведення працівниками підрозділів карного розшуку процесуальних дій без такого доручення матиме наслідком визнання результатів таких дій недопустимими (внаслідок неналежного суб'єкту їх проведення). Ця вимога стосується виключно самостійних процесуальних дій (допит, вручення повістки, тощо). Доручення слідчого, яке надано в рамках спільного проведення процесуальної дії не потребує письмового закріплення (наприклад, виконання працівником карного розшуку вимоги слідчого про заборону особам залишати місце проведення обшуку).

Інформування про виконанні заходи. Відповідно до п.5.2 Інструкції, працівники карного розшуку, включені до складу СОГ, щотижнево, повинні

інформувати керівника СОГ (слідчого) про стан виконання наданих письмових доручень та запланованих заходів, а на його вимогу надавати документи, що підтверджують обсяги проведеної ними роботи.

Розгляд результатів роботи СОГ з виявлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, щомісяця розглядаються на оперативних нарадах при начальникові слідчого підрозділу в присутності начальника територіального ОВС та керівників його структурних підрозділів, а стан досудового розслідування кримінальних проваджень, які викликали значний суспільний резонанс, - щотижнево (п. 5.3 Інструкції).

Взаємодія при виконанні підрозділом карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Регламентация в законодавстві. Цей вид взаємодії між працівниками ОВС є основною під час досудового розслідування кримінальних правопорушень та детально регламентована в КПК (ст.ст. 40, 42) та 6 Розділі Інструкції.

Форми взаємодії:

- *процесуальна*– виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД;

- *організаційні (не процесуальні)*: взаємний обмін інформацією; інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; спільний аналіз отриманої інформації; підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому, тощо.

Порядок здійснення взаємодії під час виконання підрозділом карного розшуку доручень слідчого про проведення СРД та НСРД.

1) надання слідчим підрозділам карного розшуку доручення про проведення СРД та НСРД.

Суб'єкти виконання: лише підрозділи карного розшуку, зокрема ОВС (ст. 41 КПК).

Види СРД, які можуть доручатися підрозділам карного розшуку. КПК не конкретизує, проведення яких саме СРД може бути доручено підрозділу карного розшуку. Проте слід враховувати, що, згідно із ч. 1 ст. 92 КПК України, саме на слідчого, який здійснює досудове розслідування, покладається обов'язок доказування (тобто збирання, перевірки та оцінки доказів), саме він несе відповідальність за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК України) та наділений правом приймати процесуальні рішення у випадках, визначених КПК (ч. 2 ст. 40 КПК України). Вочевидь, неприпустимо доручати підрозділу карного розшуку проведення СРД, які здійснюються за участю підозрюваного або потерпілого, особливо допитів зазначених осіб. Це пов'язано з формуванням внутрішнього переконання слідчого, необхідністю безпосередньо перевірити та оцінити докази, що підтверджують чи спростовують підозру у конкретному кримінальному провадженні. Вбачається, що перевірка та оцінка таких доказів на досудовому розслідуванні має здійснюватись тим слідчим, який провадить досудове розслідування, складає за погодженням з прокурором повідомлення про підозру та приймає (самостійно чи за погодженням з прокурором) підсумкові процесуальні рішення в цьому кримінальному провадженні. З тих самих міркувань недоцільно доручати підрозділу карного розшуку проведення деяких СРД, спрямованих на перевірку раніше отриманих доказів. Наприклад, таких, як одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (ч. 9 ст. 224 КПК України), слідчий експеримент (ст. 240 КПК України). Також не має потреби доручати підрозділу карного розшуку проведення тих СРД, безпосередній виконавець яких чітко визначений законом (ухвала слідчого судді про обшук).

Вимоги до складання: Відповідно до п. 6.2. не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (карному розшуку). Відповідно до п. 6.5. Інструкції у дорученнях зазначається найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення;

перелік СРД та НСРД, які потрібно виконати; інші відомості, які необхідні для виконання цих дій.

Тобто у разі складання доручення слідчим потрібно чітко вказати обставини розслідуваного злочину, а також викласти інформацію, яка буде необхідна працівнику підрозділу карного розшуку для виконання тієї чи іншої СРД.

Відповідно до п. 6.2. Інструкції не допускається надання неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (карному розшуку) та без встановленого строку їх виконання. Визначаючи в дорученні СРД, які необхідно провести, слідчий повинен вказати мету проведення таких СРД, тобто яку саме інформацію бажано отримати під час її виконання. Термін виконання слідчий визначає шляхом вказівки дати, до якої необхідно працівникам підрозділу карного розшуку надати матеріали вже виконаного доручення.

Таким чином процесуальний документ «доручення» можливо теоретично розділити на три частини: 1) вступну; 2) мотивувальну; 3) резолютивну.

У вступній частині зазначається посада особи, якій направляється доручення, її спеціальне звання та прізвище і ініціали. Також вказується посада та прізвище особи яка надає доручення, вказується у якому саме кримінальному провадженні надається доручення.

В мотивувальній частині зазначаються обставини розслідування, а також інформація яка потрібна співробітникам карного розшуку для проведення процесуальних дій. Зазначається яку інформацію необхідно встановити у кримінальному провадженні та вказуються СРД, які необхідно провести під час виконання доручення з метою встановлення такої інформації. В дорученні слідчим можуть бути перелічені певні питання, які необхідно встановити, наприклад, під час допиту свідка.

Окрім виконання СРД у дорученні слідчий може доручити підрозділам карного розшуку виконання інших процесуальних дій, наприклад отримання

від певних установ і організацій відповідних документів, довідок, наявність яких є необхідною для прийняття рішення у кримінальному провадженні.

В резолютивній частині доручення вказується рішення слідчого про звернення до підрозділу карного розшуку про проведення СРД та НСРД.

Обов'язковість виконання. Такі доручення слідчого є обов'язковими для виконання оперативними підрозділами (карним розшуком) відповідно до ч. 3 ст. 41 КПК України та п. 4 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

2) реєстрація доручення:

Відповідно до п. 6.4 Інструкції, доручення, які даються підрозділу карного розшуку, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального органу внутрішніх справ та передаватися в порядку, передбаченому Інструкцією про організацію діловодства в системі МВС України.

3) виконання доручення.

Повноваження працівників карного розшуку. Під час виконання доручень слідчого, співробітник підрозділу карного розшуку користується повноваженнями слідчого. Проте ані в КПК України, ані в відомчих НПА не конкретизовано якими саме повноваженнями слідчого, визначеними у ст. 40 КПК України, можуть користуватись співробітники карного розшуку та в якому обсязі.

У ч. 2 ст. 41 КПК України уточнюється, що співробітник оперативного підрозділу (карного розшуку не має права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Тобто його повноваження обмежуються проведенням тих СРД, які вказані в дорученні. Водночас здійснення деяких СРД неможливо без застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Так, відповідно до ч. 1 ст. 65 та ст. 133 КПК України, для залучення особи до участі в допиті як свідка її необхідно викликати для давання показань, тобто

застосувати виклик – захід забезпечення кримінального провадження, передбачений ст. 133 КПК України. Працівники карного розшуку як працівники правоохоронного органу відповідно до ст. 135 КПК, можуть лише вручити повістку про виклик. Порядок проведення обшуку та огляду передбачає застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження, як тимчасове вилучення майна (ч. 7 ст. 236, ч. 5, 7 ст. 237 КПК України). При цьому не пізніше наступного робочого дня після вилучення цього майна має бути ініційовано вирішення питання про накладення на нього арешту (ч. 5 ст. 171 КПК України). Однак ст. 41 КПК України не надає слідчому та прокурору можливості доручити відповідному підрозділу карного розшуку проведення інших процесуальних дій, крім СРД та НСРД. Тобто, здійснити вилучення майна під час огляду чи обшуку, який працівник карного розшуку виконує за дорученням можна, а звернутися до слідчого судді з клопотанням про накладення арешту – ні.

Відповідно до КПК, окрім проведення СРД слідчий також може доручити працівники ОВС, в тому числі і працівникам підрозділу карного розшуку, здійснювати наступні процесуальні дії: вручати особі повістки про виклик (ч. 6 ст. 135 КПК); виконувати ухвали про здійснення приводу (ч. 1 ст. 143 КПК); витребувати від осіб, перерахованих в ст. 93 КПК України, речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, тощо.

Термін виконання доручень слідчих, згідно з п. 6.6 Інструкції не повинен перевищувати встановленого у них строку. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується начальником підрозділу карного розшуку з начальником слідчого підрозділу.

Контроль за виконанням доручень слідчого покладається на начальника територіального ОВС, який зобов'язаний: 1) визначати конкретних осіб з числа співробітників карного розшуку, на яких покладати обов'язки з виконання доручень слідчих; 2) визначати шляхом видання наказу

конкретних осіб з числа співробітників карного розшуку, на яких покласти обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання; 3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального ОВС інформувати про стан виконання доручень слідчих (п. 6.8 Інструкції).

4) направлення матеріалів про виконання доручень в слідчий підрозділ.

Матеріали про виконання доручень слідчих направляються до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника територіального ОВС, який реєструється в канцелярії ОВС (п. 6.7 Інструкції).

5) розгляд матеріалів виконаного доручення начальником слідчого підрозділу.

Начальник слідчого підрозділу особисто розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від підрозділу карного розшуку та за результатами розгляду приймає одне з двох рішень: у разі його формального виконання – повертає матеріали відповідно до вимог діловодства начальнику територіального ОВС для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку; у разі якісного виконання – передає матеріали слідчому.

б) особливості організації виконання підрозділом карного розшуку доручень слідчого про проведення НСРД.

Працівники підрозділів карного розшуку вправі проводити і НСРД, які є видом СРД. Отже порядок організації взаємодії наведений вище є майже аналогічним, проте існують окремі особливості,

1) проведення НСРД регламентується главою 21 КПК, а також «Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України,

Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р.
№ 114/1042/516/1199/936/1687/5/ (далі – Інструкція про організацію проведення НСРД);

2) зазначена діяльність слідчого та підрозділів карного розшуку повинна здійснюватися з дотриманням вимог режиму таємності;

3) до доручення про проведення НСРД, окрім загальних вимог, висуваються ще наступні: у дорученні повинно бути зазначено - вид НСРД, початок і тривалість його проведення; данні конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 КПК України;

4) підрозділ карного розшуку для виконання доручення слідчого з урахуванням необхідності забезпечення умов для проведення НСРД залучає на підставі свого завдання відповідні оперативні та оперативно-технічні підрозділи. При цьому підрозділ карного розшуку не має права передоручати виконання доручення іншим оперативним підрозділам.

Виходячи з результатів аналізу Розділу 3-го Інструкції про проведення НСРД та практики МВС виникає питання щодо доцільності направлення таких доручень слідчого уповноваженому оперативному підрозділу (карному розшуку), який безпосередньо НСРД не проводить, а для цього на підставі свого завдання згідно з п. 3.8 Інструкції залучає відповідні оперативні та оперативно-технічні підрозділи. З метою підвищення оперативності проведення НСРД доцільно зазначені доручення слідчого направляти безпосередньо тому оперативному чи оперативно-технічному підрозділу, який уповноважений на їх проведення.

5) за наслідками проведення НСРД, працівник підрозділу карного розшуку, якому було надано доручення в порядку ст. 40, ст. 246 КПК України, складає окрім протоколу, до якого у разі потреби залучаються додатки (фотографії, відеозаписи та ін.), ще і рапорт із зазначенням результатів виконаного доручення, залучених при цьому сил і засобів, а також їх результатів, а начальник підрозділу карного розшуку приймає рішення шляхом накладення резолюції на рапорті стосовно можливості

направлення протоколу та додатків до нього прокурору чи вжиття заходів до належного виконання доручення (п. 3.12. Інструкції про проведення НСРД);

б) протокол про проведення НСРД з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення цієї дії передається прокурору. Прокурор вживає заходів щодо збереження одержаних під час проведення НСРД речей і документів, які планує використовувати в кримінальному провадженні (ст. 252 КПК України);

7) матеріали виконання доручень направляють до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника органу внутрішніх справ, який реєструється в канцелярії органу.

Забезпечення взаємодія при зупиненні досудового розслідування.

Регламентация в законодавстві: Глава 23 КПК України, Розділ 8 Інструкції.

Форми взаємодії:

- *процесуальні*: взаємодія по зупиненому кримінальному провадженню;
 - *організаційні (не процесуальні)*: взаємний обмін інформацією; інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; спільний аналіз отриманої інформації; обговорення результатів спільних дій; тощо.

Оскільки взаємодія по зупиненим кримінальним провадженням між працівниками ОВС по суті відбувається лише у разі переховування підозрюваного від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності і його місцезнаходження невідоме, **порядок організації взаємодії** виглядає наступним чином:

1) винесення постанови про зупинення досудового розслідування (ст. 281 КПК України, п. 8.1 Інструкції).

Відповідно до КПК України така постанова виноситься прокурором або слідчим за погодженням з прокурором після виконанням слідчим усіх СРД та інших процесуальних дій, проведення яких необхідне та можливе. В постанові про зупинення досудового розслідування може зазначатися те, що

особа оголошується в розшук, а може і не зазначатися – тоді слідчий виносить додатково ще і постанову про оголошення особи в розшук (ст. 281 КПК України).

Якщо розшук доручається підрозділу карного розшуку, слідчий, прокурор у резолютивній частині постанови вказує окремим пунктом про це доручення.

Згідно п. 8.2. Інструкції, у кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини, в яких підозрюваного оголошено в розшук, слідчим в обов'язковому порядку вносяться за погодженням з прокурором клопотання до слідчого судді про дозвіл на затримання підозрюваного з метою приводу та застосування відносно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

2) доповідь слідчого начальнику слідчого підрозділу про прийняте рішення.

Така доповідь відбувається у день прийняття рішення про зупинення досудового розслідування та оголошення особи в розшук для погодження та подальшого направлення начальнику територіального ОВС для організації розшуку підозрюваного (п. 8.1 Інструкції).

3) надання матеріалів підрозділам карного розшуку для організації розшукової роботи.

Зазначені матеріали в обов'язковому порядку повинні містити витяг із ЄРДР; копії письмового повідомлення про підозру; постанови про оголошення розшуку підозрюваного або постанови про зупинення досудового розслідування; ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу.

4) проведення розшукової роботи.

За наявності доручення щодо здійснення розшуку підозрюваного, розшукова діяльність підрозділу карного розшуку здійснюється протягом всього розшукового провадження з самостійним визначенням заходів його здійснення, які передбачені нормами КПК України та Закону України «Про

оперативно-розшукову діяльність». Тобто, якщо досудове розслідування не зупинялось: підрозділ карного розшуку здійснює розшук за дорученням слідчого користуючись його повноваженнями (розшук підозрюваного здійснюється за допомогою СРД, НСРД, інших процесуальних заходів та гласних засобів не процесуального характеру), а якщо було винесено постанову про зупинення досудового розслідування - підрозділ карного розшуку може здійснювати розшук ще й за допомогою ОРЗ, перелік яких визначено Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Норми КПК України надають слідчому право здійснювати СРД за зупиненим досудовим розслідуванням, але виключно ті, що спрямовані на встановлення місцезнаходження підозрюваного (ч. 5 ст. 280 КПК України). У цьому випадку такі дії слідчого ненаправлені на додаткове з'ясування обставин скоєного кримінального правопорушення, а тому не впливають на рішення слідчого щодо зупинення розслідування. Мета цієї норми – надати слідчому можливості оперативно здійснювати розшук, виявити та затримати підозрюваного.

Повноваження начальника підрозділу карного розшуку: погоджує зняття особи з розшуку з начальником слідчого підрозділу шляхом візування ним відповідної облікової картки; забезпечує закриття ОРС лише за наявності копії постанови слідчого про відновлення досудового розслідування у зв'язку з установленням місцезнаходження підозрюваного; у випадках, коли особа підлягає видачі іншою державою - після завершення проведення процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва; погоджує з начальником слідчого підрозділу оголошення підозрюваного в міждержавний або міжнародний розшук (п. 8.5 Інструкції).

Повноваження начальника територіального ОВС: координує ОРД підпорядкованих підрозділів ОВС під час розшуку підозрюваних та щокварталу проводити оперативні наради з питань організації цієї роботи; спільно з начальником слідчого підрозділу: щомісяця із залученням представників підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення

проводять взаємозвірення між кількістю підозрюваних, оголошених у розшук, та заведеними ОРС, за результатами чого складається акт, який підписується керівниками підрозділу карного розшуку та інформаційно-аналітичного забезпечення і затверджується начальниками територіального ОВС та слідчого підрозділу; у разі виявлення розбіжностей між кількістю підозрюваних, оголошених у розшук, та заведеними ОРС уживають заходів до їх усунення та реагування до винних у цьому службових осіб.

Більш детально дії працівників підрозділів карного розшуку з організації розшуку обвинувачених, підсудних, осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання регламентуються наказом МВС України № 3 ДСК від 05.01. 2005 р.

Терміни проведення розшуку. У законі відсутні строки проведення розшуку підозрюваного за зупиненим кримінальним провадженням. Розшук повинен вестися до моменту виявлення розшукуваного. Закриття провадження у зв'язку із закінченням строків давності неможливе, якщо провадження за ним було зупинене у зв'язку з тим, що підозрюваний ухилився від органів досудового розслідування та суду. У таких випадках перебіг строків давності має бути зупинено, і поновлюється він лише за умови затримання підозрюваного або його смерті чи добровільного з'явлення до органів, що здійснюють кримінальне провадження (ч. 2 ст. 49 КК України).

5) інформування про проведену роботу.

Відповідно до п. 8.4 Інструкції, після зупинення досудового розслідування в разі переховування підозрюваного від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності підрозділ карного розшуку щомісяця письмово інформує слідчого про заходи, ужиті для встановлення його місцезнаходження. У разі необхідності начальнику слідчого підрозділу, а також слідчому надається можливість ознайомлення з матеріалами ОРС (з додержанням режиму таємності). У разі встановлення

місцезнаходження інформує слідчого, після чого останній відновлює своєю постановою зупинене досудове розслідування (ч. 1 ст. 282 КПК України).

2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ З СЛІДЧИМИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Регламентация в законодавстві: Розділ 9 Інструкції.

Форми взаємодії:

- процесуальні: 1) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 2) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД; 3) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 4) взаємодія по зупиненому кримінальному провадженню;

- організаційні (не процесуальні): 1) взаємний обмін інформацією; 2) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) планування СРД та ОРЗ; 5) взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД; 6) спільна робота в складі СОГ; 7) проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії; 8) обговорення результатів спільних дій; 9) підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому, тощо.

Особливості порядку організації взаємодії.

Відмінність від загального порядку організації взаємодії по кримінальним правопорушенням полягає в першу чергу у складі СОГ. Так, відповідно до п.9.1 Інструкції, до складу СОГ, яка виїздить на місце вчинення кримінального правопорушення проти особи, крім зазначених осіб, в обов'язковому порядку включається слідчий територіального ОВС, який спеціалізується на розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії (є старшим СОГ), а також при необхідності кінолог зі службово-розшуковою собакою, психолог. Крім того, за наявності на місці події трупа (частин трупа) людини до проведення огляду обов'язково залучається

судово-медичний експерт, а також експерти НДЕКЦ відповідної спеціалізації (криміналісти, біологи, балісти).

Окрім того, в апаратах ГУМВС, УМВС, міських управліннях з районним поділом для оперативного виїзду на місце вчинення вбивств з обтяжуючими обставинами чи кримінальних правопорушень проти особи, що викликали суспільний резонанс, відносно або за участю представників центральних органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, засобів масової інформації, депутатів усіх рівнів, суддів та працівників правоохоронних органів створюються постійно діючі СОГ, які очолюють слідчі спеціалізованих підрозділів розслідування кримінальних правопорушень проти особи, слідчого управління ГУМВС, УМВС.

У тих ГУМВС, УМВС, міських управліннях, де у складі слідчих управлінь (відділів) відсутні спеціалізовані підрозділи з розслідування кримінальних правопорушень, скоєних проти особи, до складу СОГ залучається слідчий, який спеціалізується на розслідуванні таких кримінальних правопорушень.

До виїздів на місце події в разі вчинення інших кримінальних правопорушень члени вказаних СОГ, як правило, не залучаються. До складу цих груп обов'язково включаються працівники управлінь (відділів) карного розшуку, спеціалісти-криміналісти.

Другою відмінністю є повноваження окремих учасників на цьому етапі кримінального провадження при розслідуванні вищезазначеної категорії проваджень.

Так, *слідчий (старший – СОГ)* у разі отримання повідомлення або заяви про виявлення трупа людини, на місце події направляється на місце події, де організовує виконання першочергових заходів відповідно до КПК, відомчих і міжвідомчих НПА, зокрема: спільного наказу МВС України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України № 1095/955/119 від 28.11.2012 р. «Про затвердження Порядку взаємодії між

органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті»:

1) з'ясовує (якщо це особа похилого віку, або перебувала на обліку та лікуванні у лікарні) чи надав фельдшер швидкої допомоги чи лікар довідку про смерть;

2) якщо причини смерті особи на момент огляду місця події, який проводив слідчий разом з членами групи, залученим спеціалістом, запрошеними понятими, свідками та іншими учасниками, не встановлено, а також не роздобуто достатніх даних, що свідчать про ненасильницький характер смерті, одразу після завершення цієї СРД слідчий забезпечує внесення до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію у вигляді умисного вбивства та вживає всіх передбачених КПК України заходів для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження;

3) у разі якщо труп особи має видимі ознаки насильницької смерті, слідчий проводить огляд місця події, у ході якого в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин кримінального правопорушення.

Повноваження судово-медичного експерта полягають окрім іншого у вирішенні питання про час і причини настання смерті, використанні зброя (зброю), послідовності заподіяння тілесних ушкоджень; під час призначення експертизи спеціаліст надає рекомендації щодо: необхідності, часу призначення і виду експертизи; речових доказів та зразків, які підлягають направленню на дослідження; кола винесених питань і конкретних матеріалів кримінального провадження, достатніх для провадження експертизи; в отриманні зразків для порівняльного дослідження, необхідних для провадження багатьох видів експертиз, наприклад: почеркознавчої, трасологічної, балістичної, біологічної та ін. При цьому спеціаліст може допомогти слідчому в оцінці зразків з точки зору їх придатності для провадження експертизи.

Повноваження начальника слідчого підрозділу: 1) у відповідності до п. 9.4 Інструкції, у разі виявлення трупа людини, причини смерті якої на момент огляду місця події не встановлено, а також не здобуто достатніх даних, що свідчать про ненасильницький характер смерті, одразу після завершення цієї слідчої дії забезпечує внесення до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисного вбивства та вживає всіх передбачених КПК України заходів для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження; 2) протягом 24 годин після подання заяви, повідомлення за фактом безвісного зникнення дитини, якщо за цей час не буде встановлено місця її знаходження, а також у разі безвісного зникнення дорослої особи за обставин, що свідчать про можливість учинення стосовно неї кримінального правопорушення, забезпечує обов'язкове внесення до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисного вбивства та вживає всіх передбачених КПК України заходів для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

Повноваження начальника слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС: відповідно до п. 9.5 Інструкції, особисто виїжджає на місце події за кожним фактом умисного вбивства або тяжкого тілесного ушкодження зі смертельними наслідками, скоєних в умовах неочевидності, або з обтяжуючими обставинами, чи інших кримінальних правопорушень проти особи, які можуть викликати суспільний резонанс (у разі неможливості виїзду начальника слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС на місце події виїздить його заступник); для огляду місця події за такими фактами обов'язково залучає слідчих-криміналістів слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, криміналістичні лабораторії; заслуховує звіти членів СОГ; перевіряє якість складання протоколу огляду місця події та повноту фіксації обставин учинення кримінального правопорушення. У разі встановлення неповноти цієї слідчої дії негайно організовує проведення повторного або

додаткового огляду за своєю участю; організовує взаємодію слідчих та експертних підрозділів при вилученні, зберіганні та своєчасному і кваліфікованому призначенні експертних досліджень по вилучених у ході досудового розслідування слідах біологічного походження. Разом з НДЕКЦ при ГУМВС, УМВС несе відповідальність за стан цієї роботи.

Повноваження начальника НДЕКЦ при ГУМВС, УМВС: особисто виїжджає на місця вчинення вмісних убивств в умовах неочевидності, вбивств з обтяжуючими обставинами чи кримінальних правопорушень проти особи, що викликали суспільний резонанс; стосовно або за участю представників центральних органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, засобів масової інформації, депутатів усіх рівнів, суддів та працівників правоохоронних органів; очолює роботу криміналістичної лабораторії та проведення експрес-аналізу вилучених під час огляду місця події матеріальних об'єктів; аналізує вилучену на місці події слідову інформацію та надає старшому СОГ кваліфіковану консультацію щодо експертних можливостей дослідження кожного об'єкта, черговості їх проведення та переліку питань, які можливо вирішити експертним шляхом; при надходженні доручень слідчих про призначення експертиз у кримінальних провадженнях про вбивства та зґвалтування з обтяжуючими обставинами особисто вивчає матеріали, які надходять зі слідчих підрозділів, та перелік поставлених на вирішення експертизи питань. При виявленні недоліків негайно доводить це до відома начальників слідчих підрозділів для їх термінового усунення; несе особисту відповідальність за організацію експертного забезпечення слідчої роботи, виявлення, вилучення та фіксації слідової інформації, якість і своєчасність проведення експертних досліджень.

Взаємодія при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод.
Регламентация в законодавстві: Розділ 10 Інструкції.

Форми взаємодії:

- *процесуальні*: 1) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 2) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД; 3) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 4) взаємодія по зупиненому кримінальному провадженню.

- *організаційні (не процесуальні)*: 1) взаємний обмін інформацією; 2) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) планування СРД та ОРЗ; 5) взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД; 6) спільна робота в складі СОГ; 7) проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії; 8) обговорення результатів спільних дій; 9) підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому, тощо.

Особливості порядку взаємодії.

Особливості організації взаємодії при надходженні до ОВС заяв і повідомлень про ДТП полягають у складі СОГ та повноваженнях її членів на цьому етапі кримінального провадження.

До складу СОГ, яка виїжджає на ДТП зі смертельними наслідками в обов'язковому порядку включається слідчий підрозділу з розслідування ДТП слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, слідчий територіального ОВС, який спеціалізується на розслідуванні таких кримінальних правопорушень, спеціаліст з автотехнічних досліджень (за необхідності спеціалісти інших галузей знань) НДЕКЦ при ГУМВС, УМВС та працівники ДАІ. У тих УМВС, де у складі слідчих управлінь відсутні слідчі відділи (відділення) з розслідування ДТП, до складу СОГ залучається слідчий, закріплений за розслідуванням таких кримінальних правопорушень, який безпосередньо проводить огляд місця події та складає схему до нього.

Повноваження чергового: при надходженні повідомлення про ДТП оперативний черговий ОВС забезпечує своєчасне інформування та виклик на місце ДТП відповідальних посадових осіб дорожніх або комунальних організацій, на території обслуговування яких сталася пригода.

Повноваження слідчого: 1) доручає спеціалістові НДЕКЦ проведення орієнтувального і оглядового фотографування та відеозапису місця пригоди, а також із залученням працівника ДАІ складає схему (план) розташування об'єктів на місці події; 2) за участю працівників ДАІ та посадових осіб дорожніх і комунальних організацій визначає на місці пригоди стан дорожнього покриття, погодні умови, видимість елементів дороги та конкретної перешкоди, наявність дорожніх умов, які могли стати супутньою або безпосередньою причиною скоєння ДТП. Результати виявлення незадовільних дорожніх, погодних або інших умов, що могли стати супутньою або безпосередньою причиною скоєння ДТП фіксуються в протоколі огляду місця події, а також оформлюються спільним з представником власника дороги актом у разі виявлення недоліків в утриманні вулиць, доріг, залізничних переїздів або інших дорожніх споруд, що пов'язані з причинами ДТП; 3) організовує проведення огляду транспортних засобів на місці пригоди за участю понятих, працівника ДАІ та спеціаліста НДЕКЦ. За його результатами складає відповідний протокол, в якому серед інших обставин зазначає технічний стан транспортних засобів, що оглядалися; 4) приймає рішення про тимчасове вилучення транспортних засобів та надає вказівку працівнику ДАІ про їх доставлення і поміщення для тимчасового зберігання на спеціальні майданчики чи стоянки відповідно до п. 20 розділу Порядку зберігання речових доказів. Не пізніше наступного робочого дня за погодженням з прокурором звертається з клопотанням до слідчого судді про арешт тимчасово вилученого транспортного засобу відповідно до КПК; 5) надає вказівку працівникам ДАІ забезпечити транспортування потерпілих та загиблих унаслідок ДТП осіб до медичних закладів.

Особливості забезпечення взаємодії при розслідуванні ДТП полягають в тому, що досудовому розслідуванню в кримінальному судочинстві підлягають не всі ДТП, а лише ті, обставини (зокрема, суспільно небезпечні наслідки) якої підпадають під кримінально-правову кваліфікацію, тобто

кваліфікуються слідчим, прокурором як обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого конкретною статтею Особливої частини КК України. Здебільшого, з зазначеної категорії злочинів слідчі ОВС розслідують злочини, передбачені в ст. 286 КК України «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами». В разі, якщо в результаті порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту наступили менш тяжкі наслідки, аніж середньої тяжкості тілесні ушкодження потерпілого, то звернення громадян у разі надходження обслуговується відповідно до законодавства про звернення громадян, а не кримінального процесуального законодавства. Якщо при отриманні потерпілим менш тяжких, ніж середньої тяжкості тілесних ушкоджень, внаслідок порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту відомості до ЄРДР в порядку ст. 214 КПК України все-таки були внесені, то після отримання висновку судово-медичної експертизи і підтвердження в висновку меншого ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, аніж середня тяжкість, слідчий повинен закрити кримінальне провадження на підставі п. 2 ч.1 ст. 284 КПК України.

Отже, з метою встановлення тяжкості тілесних ушкоджень, визначення правильної кваліфікації та подальшого плану розслідування, слідчий на початковому етапі кримінального провадження може отримати відомості про ступінь тяжкості спричинених ушкоджень за допомогою витребування медичної довідки від лікаря, який надавав першу медичну допомогу потерпілому, або ж за допомогою відібрання пояснення від лікаря. Виконання зазначених дій слідчий може доручити підрозділам карного розшуку в порядку ст. 40 КПК України.

За наявності очевидних ознак¹ отримання потерпілими середніх, тяжких тілесних ушкоджень або спричинення їм смерті², слідчий спільно з

¹Висновок про наявність таких ознак слідчий може зробити з урахуванням положень, викладених у Правилах судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних

членами СОГ повинен розпочинати огляд місця події не чекаючи на отримання відповідних документів із підтвердженням медичного діагнозу або ступеня тяжкості отриманих потерпілим тілесних ушкоджень.

Після внесення відомостей до ЄРДР слідчий в порядку ст. 242 КПК України зобов'язаний звернутися до експерта для проведення відповідної експертизи.

Також, в межах взаємодії між працівниками ОВС, слідчому доцільно використовувати відомчу інформаційну підтримку. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо Алгоритму дій користувачів з організації формування Інтегрованої інформаційно-пошукової системи ОВС України слідчі повинні користуватися інформаційною підсистемою «Угон». В зазначених методичних рекомендаціях зазначено, що обліку в ІП „Угон” підлягають відомості щодо: транспортних засобів (далі – ТЗ), які розшуковуються (незаконне заволодіння: з застосуванням насильства або погрозою його застосування, таємне, шляхом шахрайства); ТЗ, які розшуковуються у зв'язку з безвісним зникненням особи разом з цим ТЗ; викрадених, утрачених державних номерних знаків ТЗ; безгосподарних ТЗ; ТЗ, які розшуковуються правоохоронними органами країн СНД.

Відомості до ІП „Угон” уносяться тільки авторизованими користувачами – працівниками ЧЧ ОВС та УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС згідно з загальним порядком формування інформаційних ресурсів ІП ІПС, викладеним у розділі IV Алгоритму. Взяття на облік ТЗ виконується виключно в ОВС за місцем реєстрації заяви (повідомлення, рапорту).

У електронній картці ІП „Угон” зазначаються: номер та дата реєстрації заяви (повідомлення) в ЧЧ ОВС; відомості щодо підприємства, установи,

ушкоджень, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17 січня 1995 року.

²Відповідно до пп.7 п.5 Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини, затвердженому наказом МВС України, МОЗ України, Генеральної прокуратури України №1095/955/119 від 28 листопада 2012 року працівники ОВС обов'язково направляють для проведення судово-медичної експертизи трупи людей з ознаками насильницької смерті або підозри на таку; трупи людей, смерть яких настала поза місцем їх проживання тощо.

організації звідки викрадено ТЗ: найменування, код за ЄДРПОУ, місцезнаходження, вид діяльності; дата, час, місце, обставини незаконного заволодіння (виявлення); відомості щодо ТЗ: державний номерний знак, найменування (марка, модель), колір, рік випуску, заводські номери кузова (шасі) та двигуна, серія і номер реєстраційних документів ТЗ, дата та місце реєстрації, характерні особливості ТЗ, у тому числі за результатами експертних досліджень ТЗ; причина обліку ТЗ, підстави взяття на облік (зняття з обліку); номер та дата реєстрації ЄРДР (у разі знайдення – номер ЄО) в ОВС; вид злочину згідно з довідником електронної картки; інші відомості (за наявності) відповідно до реквізитів заповнення електронної картки ІІ „Угон”; установчі дані заявника, у якого викрадено (виявлено) ТЗ: прізвище, ініціали;

У фабульному полі зазначаються повні установчі дані власника/заявника автотранспортного засобу, ПІБ, повна дата народження, місце народження, громадянство, місце проживання та реєстрації; а також телефони та адреси електронної пошти виконавця ЧЧ ОВС, УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС.

Первинні відомості щодо викрадених (виявлених) ТЗ упродовж години з моменту отримання повідомлення вносяться працівником ЧЧ ОВС до ІІ „Єдиний облік” та ІІ „Угон”, про що негайно в автоматизованому режимі каналами електронної пошти інформуються оперативні чергові УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС та ЧЧ ГУМВС, УМВС.

Працівники чергового наряду УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС протягом 30 хвилин після отримання повідомлення перевіряють за картотечними обліками реєстраційно-екзаменаційних підрозділів ДАІ достовірність унесених до ІІ „Єдиний облік” та ІІ „Угон” відомостей щодо ТЗ і його власника. У разі наявності неповних даних та/або виявлення розбіжностей авторизований користувач – працівник УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС уносить коригування до електронної картки ІІ „Угон”, проводить її підтвердження, повідомляє ЧЧ ОВС про необхідність унесення доповнень

(коригувань) до електронної картки ІП „Єдиний облік” та контролює їх негайне введення. Якщо звірення потребує міжміського зв'язку, підтвердження електронної картки проводиться протягом години після отримання необхідних відомостей щодо ТЗ.

ЧЧ ОВС упродовж однієї години повідомляє УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС та ЧЧ ГУМВС, УМВС щодо виявленого (знайденого) ТЗ. У повідомленні зазначається підрозділ, який надав матеріали для зняття ТЗ з обліку, та дані цього ТЗ (державний номер, марка, колір, номер двигуна, кузова, шасі). УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС протягом 30 хвилин після отримання повідомлення уточнює наявність та відповідність відомостей щодо виявленого ТЗ в ІП „Угон” та ІП „Єдиний облік” і підтверджує зняття ТЗ з обліку.

Роздруківки ІК-ТЗ ІП „Угон” та електронної картки ІП „Єдиний облік” про взяття на облік (зняття з обліку) ТЗ зберігаються у справах-накопичувачах УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС. Для проведення звірок інформаційного масиву зареєстрованих ТЗ із масивом ІП „Угон” з метою виявлення фактів незаконної реєстрації ТЗ, які знаходяться в розшуку, до ДДАІ МВС надаються відомості ІП „Угон”. Регламент та структура обміну інформацією визначаються відповідним протоколом між ДІАЗ та ДДАІ.

Контроль за станом формування ІП „Угон” в ОВС покладається на начальника кримінальної міліції ОВС, загальний – на керівника цього ОВС. Загальний контроль за станом формування ІП „Угон” у ГУМВС, УМВС покладається на заступників начальника УДАІ (ВДАІ) ГУМВС, УМВС відповідно до розподілу функціональних обов'язків.

Взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Регламентация в законодавстві: Розділ 11 Інструкції.

Форми взаємодії:

- *процесуальні*: 1) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 2) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД; 3) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 4) взаємодія по зупиненому кримінальному провадженню;

- *організаційні (не процесуальні)*: 1) взаємний обмін інформацією; 2) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) планування СРД та ОРЗ; 5) взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД; 6) спільна робота в складі СОГ; 7) проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії; 8) обговорення результатів спільних дій; 9) підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому, тощо.

Особливості порядку взаємодії.

Особливістю організації взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результатами ОРД слідчому підрозділу є те, що начальник підрозділу карного розшуку звертається до начальника слідчого підрозділу у разі наявності достатньої інформації про готування до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину для планування погоджених дій під час проведення оперативної закупки та затримання причетних до цього осіб.

Після чого, начальник слідчого підрозділу з дотриманням вимог таємності вивчає надані матеріали та запропонований підрозділом карного розшуку план заходів з їх реалізації. У разі необхідності вносить доповнення до нього та визначає слідчого, який у разі виявлення ознак злочину вносить відповідні відомості до ЄРДР та розпочинає досудове розслідування.

У цьому плані заходів з реалізації матеріалів відповідно до п. 11.3. передбачаються: місце і час проведення оперативної закупки; задіяні сили та засоби для фіксації кримінального правопорушення, у тому числі за допомогою відеозапису; розподіл дій задіяних працівників; послідовність затримання осіб та проведення оглядів чи обшуків; порядок і тактика

проведення слідчих дій; інші послідовні дії працівників підрозділу карного розшуку (з урахуванням специфіки кримінального правопорушення).

Особливості взаємодії під час проведення досудового розслідування пов'язані з проведенням певних процесуальних дій, виконання яких може бути доручене працівникам підрозділів карного розшуку :

- *огляд місця події* (затримання) передбачає знайдення речей, предметів, викинутих або прихованих затриманим. У першу чергу, це стосується наркотичних засобів, від яких завжди намагаються позбавитись, але можливе знайдення шприців, голочок до них, пакувальних матеріалів, предметів або їх частин, які служать для переробки або виготовлення наркотиків (ніж м'ясорубки) та інше. Отож слід мати на увазі, що обмежувати огляд лише тільки конкретним простором місця затримання неприпустимо. При затриманні особи на вулиці оглядають і територію навколо цього місця. Якщо це трапилось у приміщенні, то воно підлягає огляду, а також прилегла до нього місцевість (ділянка під вікном). Якщо ж затриманню передувала погоня, то уважно оглядають ту ділянку, якою пройшов маршрут переслідування. Такий огляд доцільно вести від місця затримання у зворотний бік по шляху переслідування, бо злочинці звичайно викидають викривальні докази відразу після початку погоні, а перед безпосереднім фізичним захватом.

Під час огляду місця події при досудовому розслідуванні кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, в обов'язковому порядку необхідно застосовувати відеофіксацію відповідно до КПК України.

Об'єктами огляду у провадженнях щодо незаконного виготовлення, переробки, придбання, зберігання, збуту наркотиків, організацію й утримання кубла, схилянню до вживання наркотичних засобів є:

а) наркотичні засоби – фармацевтичні препарати в ампулах, у вигляді таблеток, порошку, настоек, позначених фабричним маркуванням або без такого; б) наркотичні засоби кустарного виготовлення – в основному

марихуана, гашиш, гашишна олія, настойка макової соломки; в) наркотичні засоби, виготовлені в обладнаних належним чином підпільних лабораторіях, наприклад, кокаїн, героїн, ЛСД та ін.; г) використана для виготовлення наркотичних засобів сировина, напівфабрикати, реактиви, наприклад, крижана оцтова кислота, лабораторне устаткування, різні пристрої: сито зі слідами конопляного пилку або часток цієї рослини; важкі предмети, використовувані, як прес для виготовлення гашишу; ковдри, клейонки, поліетиленова плівка, над якою могла просіватися конопляна потерть; ваги, гирки; г) відходи виготовлення наркотичних речовин – голівки маку, лушпиння від них, конопляна, макова соломка, побічні продукти, що утворюються при синтезі деяких наркотичних засобів; д) будь-який посуд або ємкості, вміст яких викликає підозру; є) пристрої для вживання наркотичних засобів: трубки, шприци, особливо використані, тому що в них можуть знаходитися залишки шуканих речовин, закопчені ложки, трубочки для вдихання кокаїну та ін.; є) тютюнові вироби зі слідами просочування гашишною олією, з добавкою гашишу або марихуани; ж) пристрої для набивання цигаркових гільз тютюном, виготовлення самокруток зі стандартних аркушів цигаркового паперу; з) сліди вживання наркотичних засобів: попіл, недопалки, порожні ампули, упакування з відповідними етикетками; и) речі, що могли служити платою за наркотичні засоби або за відвідування кубла; і) листування, поштово-телеграфна кореспонденція, записні та телефонні книжки, грошові перекази, квитанції камер схову, рахунки на оплату міжміських і міжнародних переговорів, готелів.

- своєчасне *освідування* затриманого, а інколи і свідків для встановлення об'єктивних ознак наркотичного збудження або абстиненції, у якому можуть перебувати зазначені особи, а також виявлення особливих прикмет та інших ознак, які дозволяють судити про причетність даної людини до розслідуваної події, має не тільки доказове, а й тактичне значення для правильних висунення версій, визначення черговості проведення слідчих дій. Крім того, результати освідування допоможуть вирішити питання про

правильний вибір умов утримування наркомана (в ізоляторі тимчасового утримання, медичному закладі або інше) до закінчення впливу наркотику або періоду абстиненції.

- при підготовці до *обшуку* слід передбачити технічне оснащення для пошуку, необхідність залучення спеціалістів. Кількість понятих має бути збільшена, якщо обшук провадиться одночасно у декількох приміщеннях або на значній за площею ділянці місцевості, а також при вилученні великої кількості наркотиків.

Під час обшуку при досудовому розслідуванні кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, в обов'язковому порядку застосовується відео фіксація відповідно до КПК.

- *допит підозрюваного* слід проводити одразу ж після затримання, щоб: 1) виявити всіх учасників злочинної операції з наркотичними засобами і осіб, які вживають наркотики; 2) отримати інформацію про місце виготовлення, зберігання, розповсюдження самих наркотиків, так і пристосувань для їх виготовлення, зберігання перевезення і вживання; 3) одержати іншу інформацію, що має значення, наприклад, про характер і ступінь активності кожного співучасника, про взаємовідносини між ними, про випадки обману одне одного або недодачі наркотиків, грошей, одержаних у результаті злочинних операцій. Раптовість затримання не дозволяє допитуваному обмірковувати відповіді, і тому він нерідко у такій ситуації достовірні і повні показання.

- при розслідуванні кримінальних проваджень про незаконний обіг наркотичних засобів одним із шляхів одержання фактичних даних є використання спеціальних знань у формі *судової експертизи*.

При експертному дослідженні наркотичних засобів можливо вирішення широкого кола питань щодо встановлення різних обставин суттєвих для правильного розслідування і судового розгляду кримінальних проваджень. Ефективність використання у доказуванні результатів експертиз наркотичних засобів багато в чому залежить поінформованості слідчих органів про сучасні

можливості цих досліджень. Недостатня їх інформованість спричиняє незадовільну підготовку матеріалів для експертизи, неточне формулювання питань, а інколи – помилкову оцінку висновків експертизи. Не всі практичні працівники звертають увагу на розшукові можливості експертизи наркотичних засобів, результати якої сприяють висуненню найбільш вірогідних версій, допомагають обмежити коло осіб або об'єктів, що перевіряються.

- *візуальне спостереження* може здійснюватись з метою негласного спостереження, слідкування за особами, підозрюваними у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним збутом наркотиків (об'єктів спостереження), місцями їх постійного проживання чи тимчасового перебування, за їх поведінкою, транспортними засобами, які вони використовують.

Така негласна слідча (розшукова) дія як *контроль за вчиненням злочину* є допустимою за умов, що встановленими або невстановленими особами вчиняється тяжкий або особливо тяжкий злочин; цей злочин є незакінченим; розкриття та розслідування підготовлюваного або вчинюваного злочину шляхом провадження інших гласних та негласних дій неможливо; є можливість припинення злочинної діяльності на ранніх стадіях її вчинення, що дійсно буде сприяти швидкому, повному та неупередженому розслідуванню злочинів, пов'язаних з незаконними збутом наркотичних засобів.

Встановлюючи контроль за злочинними діями окремої особи (осіб), орган досудового розслідування має на меті розкриття всіх можливих спільників, місць зберігання об'єктів матеріального світу, що виступали предметом або знаряддям злочину, встановлення свідків, виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, і, як наслідок, їх усунення.

В ч. 1 ст. 271 КПК України закріплено основні форми контролю за вчиненням злочину. За її змістом, окремими формами контролю за вчиненням злочину є: контрольована поставка; контрольована та оперативна закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину.

Оперативна закупка - негласна слідча (розшукова) дія, пов'язана з негласним придбанням у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товарів, предметів та речовин, заборонених або обмежених для обігу, а також речей, які є засобом, знаряддям або предметом вчинення злочину, з метою виявлення та документування фактів злочинних діянь.

Список використаних і рекомендованих джерел:

1. Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання кримінального провадження в Україні: [упоряд. С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, В.І. Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка – К. : «Хай-Тек Прес», 2013. – 580 с.

2. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

3. Кримінальний кодекс України: Закон України № N 2341-III від 05 квіт. 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001 р., № 21, стор. 1, стаття 920/

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України № 4651-VI від 13 квіт. 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 37. – С. 11.

5. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України № 6 від 17 січня 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95>

6. Про затвердження Інструкції з діловодства в системі МВС України: Наказ МВС України № 747. від 23 серпня 2012 р. Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-instrukciyi-z-dilovodstva-v-sistemi-minis-doc121236.html>

7. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії:

Наказ МВС України № 1050 від 19.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2095-12>

8. Про затвердження Інструкції про участь працівників Експертної служби МВС України в кримінальному провадженні як спеціалістів: Наказ МВС України № 962 від 26.10.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1946-12>

9. Про затвердження Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті: спільний наказ МВС України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України № 1095/955/119 від 28.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2106-12>

10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України N 2135-ХІІ від 18 лютого 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

11. Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: Наказ МВС України №700 від 14.08.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciyu-vzaemodiyi-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>

12. Про організацію діяльності органів досудового розслідування МВС України: Наказ МВС України №686 від 09.08.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>

13. Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ: Наказ МВС України № 940 від 22.10.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0054-13>